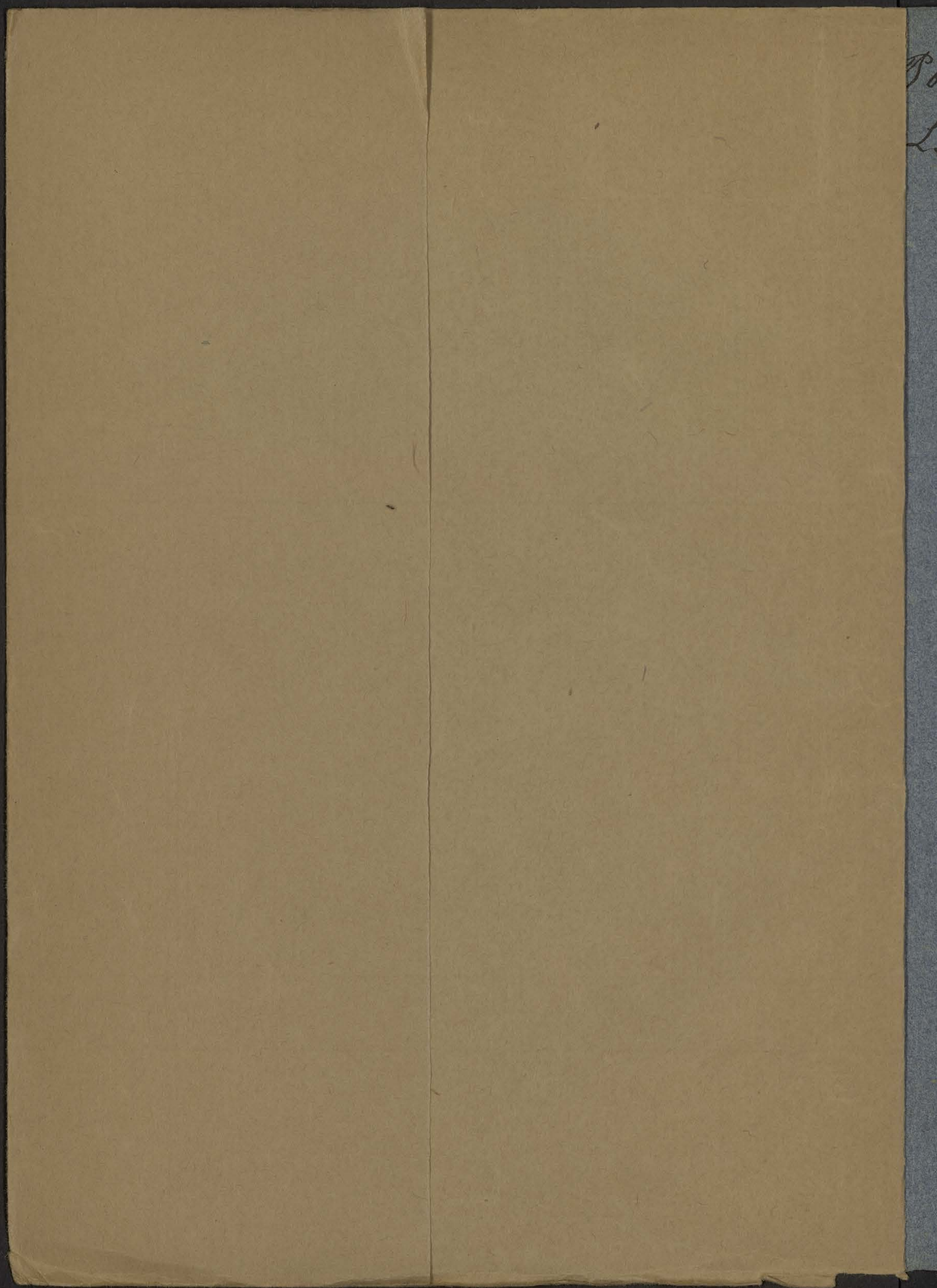

Poëtae Latini
L. Annaeus Seneca.

Senecae (Luc. An.): Tragoedia sexta, quae Troas inscribitur

Viennae Pannoniae per Hier. Victorem et Joan. Singrenium
1513.

Harvey No 261

L. ANNEI SENECAE, TRAGOEDIA ſexta, quæ Troas inſcribitur, ex Auā/tii annotationibus caſtigatiſ/ſime impreſſa.

a

PAVLI CROSNENSIS RVTHENI AD LECTOREM.

Quisquis proterueę nosse cupis Deę
Fraudes/& astus innumerabiles,
Quam turba vatum fert gemella
Conspicuam generosa fronte
Qꝫ nunc benigno tristia decipit
Vultu virorum pectora fortium
Qꝫ nunc pios vertens ocellos
Exitium struit, atqꝫ luctus.
Quæ cęca/comis/blanda/potens/rapax.
Incerta/fallax/instabilis/vaga.
Iniusta/sęua/trux/maligna/
Lubrica/mobiliorqꝫ ventis.
Illos honores tollit ad arduos·
Celsoqꝫ reddit percelebres loco/
At hos/fuere qui beati/
Ad Stygios premit vsqꝫ lacus.
Quę cuncta technis, fraude, dolo gerit,
Et mille gentes artibus implicat,
Muscas vt irretire Arachne
Officiosa solet tenellas.
Que regna nutu dirigit omnia,
Claras ab altis præcipitat iugis
Vrbes,& inducit tremendos
Principibus, ducibusqꝫ casus.
Exempla prębent pergama Troia
Quod sceptra clare Persica perdocent.
Ducesqꝫ quod monstrant Latini,
Quod Danai, Phrygijsqꝫ reges.
Seuera vatis volue poemata
Qui longa versu grandisono trahit
Solers per Orchestram Euripidis
Syrmata, cum tumido cothurno
Seuera multo scripta poemata
Labore, longo (crede mihi) quoq
Victura sęclo, donec amplum
Altitonans reget altus orbem.

Finis.

ARGVMENTVM.

POST Troię euersionē, parātibus Græcis (remēso iterū ęquore) dulces in patriā reditus, eorꝝ classis maximo ventorꝝ turbine, & fluctuū feruore, longa in portu mora detenta est, qua quidē re desperātibus iā de reditu Græcis, Achillis imago Talthybio Agamēnonis pręconi insomnis aparuit. in huiusmodi verba prorumpens.

Ite ite inertes, debitos manibus meis Auferte honores, soluite īgratas rates Per nostra ituri maria. non paruo luet Iras Achillis Gręcia: at magno luet. Despōsa nostris cineribus Polyxena Pyrrhi manu mactetur, & tumulū riget. Quod intelligēs Pyrrhus, vt & patris manes virgineo sanguine placarent, & placidū in Græciā daret iter, Polyxenā (vt est authot Euripides) Priami & Hecubę filiā, forma, & morū elegātia, inter cęteras Troianas mulieres pręstantissimā, insolenter nimis ab Agamēnone petiuit, quā (quia in delitijs habebat) Chalcāte tamē suadente, ęgre, & cōtra animi sui sententiā ei cōcessit, quæ ritu virginū ornata, per Helenā ad Pyrrhum sub nuptiarꝝ pretētu deducta est, hāc postea truculētus, & ferus adulescēs ad Achillis sepulchrū in Sigęum ꝓmontorium ducēs, ferarū more sup illo mactauit, cuius cruorē Achillis tumulus, ac si illius diu sitibundus extitisset, totū exhausit. Tradit enī Achillē circa Iliacos muros, ob nimiā eius pulchritudinē hāc adamantem, sub pacis cōditione in vxorem postulasse, Troianis subdole non renuētibus, quapropt cū Achilles ad fœdus ineundū cū Hecuba, in templū Thymbręi Apollinis venisset, a Paride post dei simulachrū delitescēte, sagittis ab Apolline in Aeacide corpus directis interfectus fuit, Præterea ne vlla Priami generis libera ad patrię vltionē superesset posteritas. Astyanax Hectoris & Andromachæ filius, dū ab Vlysse quęreret in mortē, infantium more ad matrē confugit, qui de sinu eius ereptus, ante ꝙ naues ex Sigæo soluerētur, e turri ab eodem deiectus est, vel saxo illisus, hunc pater Camandrum vt plurimum vocare solitus erat.

Habet & hæc Tragœdia quinqꝫ actus. In primo vrbis Troianæ commiseratio exprimit. In secūdo est Polyxenę petitio ab Achille vt iuguletur. In tertio per Vlyssem Astianax in mortē quærit. In quarto Polyxenæ abductio. In quinto Astianactis e turri pręcipitatio est, & mors Polyxenæ, quę per Nuntium referūtur.

TRAGOEDIAE INTERLOCVTORES.

Hecuba.	Pyrrhus.
Chorus mulierū.	Andromacha.
Talthybius.	Senex.
Agamemnon.	Vlisses.
Chalcas.	Astianax.
Helena.	Nuntius.

TRAGOEDIA SEXTA QVAE IN-SCRIBITVR TROAS.

PRIMVS ACTVS. Trimetri Iambici.

HECVBA.

QVICVNq; regno fidit, & magna potẽs
Dominatur aula, nec leues metuit deos,
Animumq; rebus credulum lætis dedit
Me uideat, & te Troia, non unquam tulit
Documenta fors maiora, q̃ fragili loco
Starent superbi. columen euersum cecidit
Pollentis Asiæ, cœlitum egregius labor.
Ad cuius arma uenit, & qui frigidum
Septena Tanain ora pandentem bibit.
Et qui renatum prorsus excipiens diem
Tepidum rubenti Tigrin immiscet freto.
Et quæ uagos uicina prospiciens Scythas
Ripam cateruis ponticam uiduis ferit.
Excisa ferro est, pergamum incubuit sibi.
En alta muri decora congesti iacent
Tectis adustis. regiam flammæ ambiunt.
Omnisq; late fumat Assaraci domus.
Non prohibet auidas flamma uictoris manus.
Diripitur ardens Troia, nec cœlum patet
Vndante fumo, nube ceu densa obsitus
Ater fauilla, squallet Iliaca dies.
Stat auidus ira uictor, & lentum Ilium
Metitur oculis, ac decem tandem ferus
Ignoscit annis, horret afflictam quoq;
Victamq; quamuis uideat, haud credit sibi

Potuisse uinci. spolia populator rapit
Dardania. prædam mille non capiunt rates.
Testor deorum numen aduersum mihi,
Patriæq; cineres. teq; rectorem Phrygum,
Quem Troia toto conditum regno tegit.
Tuosq; manes, quodq; stetit ante Ilion.
Et uos meorum liberum magni greges
Vmbræ minores. quicquid aduersi accidit,
Quæcunq; Phœbas ore limphatico furens
Credi deo uetante, prædixit mala.
Prior Hecuba uidi grauida. nec tacui metus,
Et uana Vates ante Cassandram fui.
Non cautus ignes Ithacus, aut Ithaci comes
Nocturnus in nos sparsit, aut fallax Sinon.
Meus ignis iste est, facibus ardetis meis.
Sed quid ruinas urbis euersæ gemis
Viuax senectus? respice infelix ad hos
Luctus recentes, Troia iam uetus est malum.
Vidi execrandum regiæ cædis nefas,
Ipsasq; ad aras maius admissum scelus
Eacidæ armis. cum ferox sæua manu
Coma reflectens regium torta caput,
Alto nefandum uulneri ferrum abdidit.
Quod penitus actum cum recepisset libens,
Ensis senili tinctus e iugulo redit.
Placare quem non potuit a cæde effera
Mortalis æui cardinem extremum premens.
Superiq; testes sceleris, & quoddam sacrum
Regni iacentis, ille tot regum parens
Caret sepulchro Priamus. & flamma indiget

Ardente Troia. non tamen superi sat est.
Domi[redacted] ecce Priami nuribus, & natis legens
Sortitur urna. præda quem uilis sequar.
Hic Hectoris coniugia despondet sibi.
Hic optat Heleni coniugem, hic Antenoris.
Nec deest tuos Casandra qui thalamos petat.
Mea sors timetur. sola sum Danais metus,
Lamenta cessant, turba captiuæ mea
Ferite palmis pectora, & planctus date.
Et iusta Troiæ facite. iam dudum sonet
Fatalis Idæ iudicis diri domus.

ANApestici uersus. CHOrus mulierum. HEcuba.

On rude uulgus, lacrimisq; nouum
Lugere iubes. hoc continuis
Egimus annis. ex quo tetigit
Phrygius Graias hospes Amyclas.
Secuitq; fretum pinus matri
Sacra Cybele. decies niuibus
Canuit Idæ, Ide nostris
Nudata rogis. & Sigæis
Trepidus campis decies secuit
Messor aristas. ut nulla dies
Mœrore caret, sed noua fletus
Causa ministrat. ite ad planctus
Miseramq; leua regina manum.
Vulgus dominam uile sequemur.
Non indociles lugere sumus.

Hec. Fide casus nostri comites,
Soluite crinem. per colla fluant
Mœsta capilli, tepido Troiæ

Puluere turpes. paret exertos
Turba lacertos. ueste remissa
Substringe sinus uteroq; tenus
Pateant artus. cui coniugio
Pectora uelas captiue pudor?
Cingat tunicas palla solutas,
Vacet ad crebri uerbera planctus
Furibunda manus. placet hic habitus,
Placet, agnosco Troada turbam.
Iterum luctus redeant ueteres,
Solitum flendi uincite morem.
Hectora flemus.

Cho. Soluimus omnes lacerum multo
Funere crinem. coma dimissa est
Libera nodo. sparsitq; cinis
Feruidus ora.

Hec. Complecte manus, hoc ex Troia
Sumpsisse licet. cadat ex humeris
Vestis apertis, utrumq; tegat
Suffulta latus. iam nuda uocant
Pectora dextras. nunc nunc uires
Exprome dolor tuas, Rœthea sonent
Littora planctu, habitansq; cauis
Montibus Echo. non ut solita est
Extrema breuis uerba remittat.
Totos reddat Troiæ gemitus.
Audiat omnis pontus, & æther.
Sæuite manus, pulsu uasto
Tundite pectus. non sum solito
Contenta sono. Hectora flemus.

Cho. Tibi nostra ferit dextra lacertos,
Humerosq; ferit tibi sanguineos.
Tibi nostra caput dextera pulsat.
Tibi maternis ubera palmis
Laniata iacent, fluit, & multo
Sanguine manat, quacunq; tuo
Funere feci rupta cicatrix.
COLVMEN PAtriæ, mora fatorum,
Tu præsidium Phrygibus fessis,
Tu murus eras, humerisq; tuis
Stetit illa decem fulta per annos.
Tecum cecidit. summusq; dies
Hectoris idem patriæq; fuit.
Hec. Vertite planctus, Priamo nostro
Fundite fletus, satis Hector habet.
Cho. Accipe rector Phrygiæ planctus.
Accipe fletus bis capte senex.
Nil Troia semel te rege tulit,
Bis pulsari Dardana Graio
Mœnia ferro, bisq; pharetras
Passa Herculeas. post elatos
Hecubæ partus, regumq; rogos
Postrema pater funera cludis.
Magnoq; Ioui uictima cæsus,
Sigæa premis litora truncus.
Hec. Alio lacrimas flectite uestras,
Non est Priami miseranda mei
Mors Iliades. felix Priamus
Dicite cunctæ. liber manes
Vadit ad imos, nec feret unquam

Vincta Graium ceruice iugum.
Non ille duos uidit Atridas,
Nec fallacem cernit Vlyssem.
Non Argolici præda triumphi
Subiecta feret colla trophæis.
Non assuetas ad sceptra manus
Post terga dabit. currusq; sequens
Agamemnonios aurea dextra
Vincula gestans.
Latis fiet pompa Mycenis.

Cho. Felix Priamus dicimus omnes,
Secum excedens sua regna tulit.
Nunc Elysii nemoris tutus
Errat in umbris. interq; pias
Felix animas Hectora quærit
Felix Priamus. FELIX QVISQVIS
Bello moriens, omnia secum
Consumpta uidet.

ACTVS SECVNDVS. Trimetri Iābici.

TALTHYBIVS. CHORVS.

q Vam longa Danais semp in portu mora.
Seu petere bellū, petere seu patriā uolūt.
Cho. Quæ causa ratibus faciat, et Danais morā
Effare, reduces quis deus claudat uias.
Tal. Pauet animus. artus horridus quassat tremor.
MAIORA Veris monstra uix capiunt fidem.
Vidi ipse, uidi (summa iam Titan iuga
Stringebat, ortus uicerat, noctem dies)
Cum subito cæco terra mugitur fremens
Concussa cæcos traxit ex imo sonos.

Mouere siluæ capita, & excelsum nemus
Fragore uasto tonuit. & lucus sacer
Idæa ruptis saxa ceciderunt iugis.
Nec sola tellus tremuit, & pontus suum
Adesse Achillem sensit, ac strauit uada.
Tunc scissa tellus aperit immensos specus,
Et hiatus Erebi, peruium ad superos iter
Tellure fracta præbet, ac tumulum leuat.
Emicuit ingens umbra Thessalici ducis.
THREICIA QVALIS arma præludens tuis
Iam Troia fatis strauit. aut Neptunium
Cana nitentem perculit iuuenem coma.
AVT CVM Inter acies Marte uiolento furens
Corporibus amnes clausit, & quærẽs iter
Tardus cruento Xanthus errauit uado.
Aut cum superbo uictor in curru stetit,
Egitq; habenas, Hectorem, & Troiam trahens,
Impleuit omne litus irati sonus.
ITE ITE INERTES. debitos manibus meis
Auferte honores, soluite ingratas rates
Per nostra ituri maria. non paruo luet
Iras Achillis Græcia. at magno luet.
Desponsa nostris cineribus Polyxena
Pyrrhi manu mactetur, & tumulũ riget.
Hæc fatus. alta uoce dimisit diem,
Repetensq; Ditem, mersus ingentem specum
Coeunte terra iunxit, immoti iacent
Tranquilla pelagi, uentus abiecit minas.
Placidumq; fluctu murmurat leni mare,
Triton ab alto cecinit hymenæum choro.

TRIMETRI IAMBICI.

PYRRHus. AGAMEMNon. CALCHas.

Vm læta pelago uela rediturus dares
Excidit Achilles. cuius unius manu
Impulsa Troia corruit tandem solo.
Breui repensans quidquid adiecit moræ.
Scyros, fretumq; Lesbos Aegeum secans
Illo remoto, dubia quo caderet stetit.
Velis licet quod petitur, ac properes dare
Sero daturus. iam suum cuncti duces
Tulere precium. quæ minor merces potest
Tantæ dari uirtuti? an meruit parum
Qui fugere bellum iussus, & longa sedens
Aeuum senecta degere, ac Pylii senis
Transcendere annos, exuit matris dolos
Falsasq; uestes, fassus est armis uirum?
IN HOSPITALI Telephus regno impotens,
Dum Mysiæ ferocis introitus negat,
Rudem cruore regio dextram imbuit.
Fortemq; eandem sensit, & mitem manum.
Cecidere Thebæ. uidit Echion capi
Sua regna uictus. clade subuersa est pari
Apposita celso parua Lyrnesos iugo.
Captaq; tellus nobilis Briseidæ,
Et causa litis regibus Chrysæ iacet.
Et nota fama Tenedos, & quæ pascuo
Fecunda pingui Thracios nutrit greges.
Et sacra Phœbo Cilla, quid quas abluit
Vernis Caicus gurgitem attollens aquis?
Hæc tanta clades gentium, ac tantus pauor,

Sparsæ tot urbes turbinis uasti modo
Alterius esset gloria, ac summum decus,
Iter est Achilli, sic meus uenit pater.
Et tanta gesit bella, dum bellum parat,
Vt alia sileam merita, non unus satis
Hector fuisset? Ilium uicit pater.
Vos diruistis, inclytas laudes iuuat,
Et clara magni facta genitoris sequi.
Iacuit peremptus Hector ante oculos patris.
Patruiq; Memnon. cuius ob luctum parens
Pallente mœstum protulit uultu diem.
Suiq; uictor operis exemplum horruit,
Didicitq; Achilles, & dea natos mori.
Tum uersa Amazon ultimus cecidit timor,
Debes Achilli, merita si digne æstimas,
Et si Mycenis uirginem, atq; Argis petat.
Dubitatur etiam? placida nec subito probas?
Priamiq; natam Pelei nato ferum
Mactare credis? ac tuam natam parens
Helenæ immolasti, solita iam & facta expeto.

Aga. IVVENILE uitium est regere nõ posse impetũ
Aetatis alios feruor hic primæ rapit
Pyrrhum paternus, spiritus quondam truces,
Minasq; tumidi lentus Aeacide tuli.
QVO PLVRA Posis, plura patienter feras.
Quid cæde dira nobiles clari ducis
Aspergis umbras? NOSCERE hoc primũ decet
Quid facere uictor debeat, uictus pati.
VIOLENTA NEMO Imperia cõtinuit diu.
MODERATA DVrant, quoq; fortuna altius

Euexit

Euexit, ac leuauit humanas opes,
Hoc se magis supprimere felicem decet.
Variosq; casus tremere metuentem deos
Nimium fauentes, magna momento obrui
Vincendo didici. Troia nos tumidos facis,
Nimium ac feroces stamus hoc Danai loco
Vnde illa cecidit. fateor aliquando impotens
Regno ac superbus, altius memet tuli.
Sed fregit illos spiritus. hæc quæ dare
Potuisset aliis causa, fortunæ fauor.
Tu me superbum Priame, tu timidum facis.
EGO esse quidquam sceptra nisi uano putem
Fulgore tectum nomen: & falso comam
Vinclo decentem: casus hæc rapiet breuis.
Nunc mille forsan ratibus, aut annis decem.
Non omnibus fortuna tam lenta imminet.
Equidem fatebor, pace dixisse hoc tua
Argiua tellus liceat, affligi Phrygas
Vinciq; uolui. ruere, & æquari solo
Etiam arguissem. SED REgi frœnis nequit
Et ira, & ardens hostis, & uictoria
Commissa nocti. quicquid indignum, aut ferum
Cuiq; uideri potuit, hoc fecit dolor,
Tenebræq;, per quas ipse se irritat furor,
Gladiusq; felix, cuius infecti semel
Vecors libido est. quicquid euersæ potest
Superesse Troiæ maneat, exactum satis
Pœnarum & ultra est. REGia ut uirgo occidat.
Tumuloq; donum detur, & cineres riget,
Et facinus atrox cædis, ut thalamo uocem

Non patiar. in me culpa cunctorum redit.
QVI Non uetat peccare cum possit, iubet.
Py. Nullum ne Achilli præmium manes ferent?
Aga. Ferent, & illum laudibus cuncti canent,
Magnumq; terræ nomen ignotæ audient.
Quod si leuatur sanguine infuso cinis,
Opima Phrygii colla cedantur gregis,
Fluatq; nulli flebilis matri cruor,
Quis iste mos est (quando in inferias homo est)
Impensus homini? detrahe inuidiam tuo
Odiumq; patri, quem coli pœna iubes.
Py. O tumide rerum dum secundarum status
Extollit animos, timide cum increpuit metus
Regum Tyranne. iam ne flammatum geris
Amore solito pectus, ac Veneris nouæ?
Solus ne toties spolia de nobis feres?
Hac dextra Achilli uictimam reddam suam,
Quam si negas, retinesq;, maiorem dabo
Dignamq;, quam det Pyrrhus, & nimium diu
A cede, nostra regia cessat manus.
Pareq; poscit Priamus. Aga. haud equidē nego
Hoc esse Pyrrhi maximum in bello decus,
Sæuo peremptus ense quod Priamus iacet,
Supplex paternus. Py. supplices nostri patris.
Hostesq; eosdem nouimus. Priamus tamen
Præsens rogauit, tu graui pauidus metu
Nec ad rogandum fortis, Aiaci preces,
Ithacoq; mandas, clausus atq; hostem tremens.
Aga. At non timebat tunc tuus fateor parens,
Inter cædes Græciæ, atq; ustas rates.

Segnis iacebat belli, & armorum immemor.
Leui canoram uerberans plectro Chelim.
Py. Tunc magnus Hector arma contemnens tua,
Cantus Achillis timuit, & tanto in metu
Naualibus pax alta Thessalicis fuit.
Aga. Nempe iisdem in istis Thessalicis naualibus
Pax alta rursus Hectoris patri fuit.
Py. EST Regis alti spiritum regi dare.
Aga. Cur dextra regi spiritum eripuit tua?
Py. MORTEM misericors sæpe pro uita dabit.
Aga. At nunc misericors uirgines busto petis.
Py. Iam ne immolari uirgines credis nefas?
Aga. PRAEFERre patriam liberis regem decet.
Py. Lex nulla capto parcit, aut pœnam impedit.
Aga. QVOD non uetat lex, hoc uetat fieri pudor.
Py. QVOdcunq; libuit facere uictori licet.
Aga. MINIMVM decet libere, cui multum licet.
Py. His ista iactas, quos decem annorum graui.
Regno subactos Pyrrhus exoluit iugo.
Aga. Hos Scyros animos? Py. scelere quæ fratrum caret.
Aga. Inclusa fluctu. Py. nempe cognati maris,
Atrei, & Thyestæ nobilem noui domum.
Aga. Ex uirginis conceptæ furtiuo stupro
Et ex Acchille nate, sed non dum uiro.
Py. Illo ex Achille genere, qui mundum suo
Sparsus per omne cœlitum regnum tenet.
Thetide æquor, umbras Aeaco, cœlum Ioue.
Aga. Illo ex Achille qui manu Paridis iacet.
Py. Quem nec deorum cominus quisquam petit.
Aga. Compescere equidem uerba, & audacem malo

Poteram domare, sed meus captis quoq;
Scit parcere ensis. potius interpres deum
Calchas uocetur, fata si poscunt dabo.
TV QVI pelasgæ uincla soluisti rati,
Morasq; bellis. arte qui reseras polum.
Cui uiscerum secreta, cui mundi fragor,
Et stella longa semitam flamma trahans
Dant signa fati. cuius ingenti mihi
Mercede constat ora, quid iubeat deus
Effare Calcha, nosq; consilio rege.

Cal. DANT FAta Danais quo solent precio uiam.
Mactanda uirgo est Thessali busto ducis,
Sed quo iugari Thessalæ cultu solent.
Ionides, ne, uel Myceneæ nurus.
Pyrrhus parenti coniugem tradat suo,
Sic rite dabitur. non tamen nostras tenet
Hæc una puppes causa, nobilior tuo
Polyxenæ cruore debetur cruor.
Quem fata quærunt dura reclusum, cadat
Priami nepos Hectoreus, & lethum oppetat.
Tum mille uelis impleat classis freta.

Trimetri iābici, & un⁹ dimeter asclepiadæ⁹. CHOrus.

Erum est, an timidos fabula decipit,
u Vmbras corporibus uiuere conditis?
Cum coniunx oculis imposuit manum,
Supremusq; dies solibus obstitit.
Et tristes cineres urna cohercuit.
Non prodest animam tradere funeri.
Sed restat miseris uiuere longius?
An toti morimur? nullaq; pars manet

Nostri: cum profugo spiritus halitu
Immixtus nebulis cessit in aera,
Et nudum tetigit subdita fax latus:
Quidquid sol oriens, qdquid & occidens
Nouit. cæruleis Oceanus fretis.
Quidquid uel ueniens, uel fugiens lauat
Aetas Pegaseo corripiet gradu.
Quo bissena uolant sidera turbine,
Quo cursu properat sæcula uoluere
Astrorum dominus. quo properat modo
Obliquis Hecate currere flexibus,
Hæc omnes petimus fata. nec amplius
Iuratos superis qui tetigit lacus
Vsquam est. VT CAlidis fumus ab ignibus
Vanescit spatium per breue sordidus.
VT NVbes grauidas, quas modo uidimus
Arctoi Boreæ dissipat impetus.
Sic hic quo regimur spiritus effluet.
POST MORtem nihil est, ipsaq; mors nihil.
Velocis spatii meta nouissima.
Spem ponat auidi. soliciti metum.
Quæris quo iaceas post obitum loco:
Quo non nata iacent.
TEMPVS nos auidum deuorat, & chaos.
MORS indiuidua est noxia corpori.
Nec parcens animæ, Tænara, & aspero
Regnum sub domino, limen & obsidens
Custos non facili Cerberus hostio
Rumores uacui, uerbaq; inania.
Et pars solicito fabula somnio.

ACTVS TERTIVS. Trimetri Iambici.

ANdromacha. SEnex. VLyxes.

QVid mœsta Phrygiæ turba laceratis comas
Miserumq; tunsæ pectus, effuso genas
Fletu rigatis? leuia perpesse sumus
Si flenda patimur. Ilium uobis modo
Mihi cecidit olim, cum ferus curru incito
Mea membra raperet, & graui gemeret sono
Peliacus axis, pondere Hectoreo tremens.
Tunc obruta, atq; euersa Troia concidit.
Torpens malis, rigensq; sine sensu feror.
Iam erepta Danais coniugem sequerer meum,
Nisi hic teneret, hic meos animos domat.
Moriq; prohibet. cogit hic aliquid deos
Adhuc rogare, tempus erumnæ addidit.
Hic mihi malorum maximum fructum abstulit.
Nihil timere, prosperis rebus locus
Ereptus omnis, dira qua ueniant habent.
MISERrimum est timere, cum speres nihil.
Se. Quis te repens commouit afflictam metus?
An. Exoritur aliquid maius ex magno malum.
Non dum ruentis Ilii fatum stetit.
Se. Et quas reperiet, ut uelit clades deus?
An. Stigii profundi claustra, & obscuri specus
Laxantur. & ne desit euersis metus
Hostes ab imo conditi tumulo exeunt.
Solis ne retro peruium est Danais iter?
Certe æqua mors est, turbat, atq; agitat Phrygas
Communis iste terror. hic proprie meum
Exterret animum, noctis horrēdæ sopor.

Se. Quæ uisa portant effer in medium metus.
An. Partes fere nox alma transierat duas,
Clarumq; septem uerterant stellæ iugum,
Ignota tandem uenit afflictæ quies,
Breuisq; fessis somnus obrepsit genis.
Si somnus ille mentis attonitæ stupor.
Cum subito nostros Hector ante oculos stetit.
NON Qualis ultro bella in Argiuis ferens.
Graias petebat facibus Idæis rates.
NEC CAede uasta qualis in Danaos furens,
Vera ex Achille spolia simulato tulit.
Non ille uultus flammeum incendens iubar,
Sed fessus, ac deiectus, & fletu grauis
Similisq; nostro. squalida obtectus coma,
Iuuat tamen uidisse. tum quassans caput
Depelle somnos inquit, & natum eripe
O fida coniunx, lateat, hæc una est salus.
Omitte fletus, Troia quod cecidit gemis.
Vtinam iaceret tota. festina, amoue
Quocunq; nostræ paruulam stirpem domus.
Mihi gelidus horror, ac tremor somnũ excutit.
Oculosq; nunc huc pauida, nunc illuc ferens,
Oblita nati misera quæsiui Hectorem.
Fallax per ipsos umbra complexus abit.
O NAte magni certa progenies patris
Spes, una phrygibus unica afflictæ domus,
Veterisq; suboles sanguinis nimium incliti,
Nimiumq; patri similis. hos uultus meus
Habebat Hector. TALIS incessu fuit,
Habituq; talis. sic tulit fortes manus.

Sic celſus humeris, fronte ſic torua minax,
Ceruice fuſam diſsipans lata comam.
O nate ſero phrygibus, at matri cito.
Erit ne tempus illud, ac felix dies,
Quod Troici defenſor, & uindex ſoli,
Recidiua ponas pergama? & ſparſos fuga
Ciues reducas? nomen & patriæ ſuum
Phrygibuſq; reddas? ſed mei fati immemor.
Tam magna timeo uota, quod captis ſat eſt,
Viuamus (heu me) quis locus fidus meo
Erit timori? quaue te ſede occulam?
Arx illa pollens opibus, & muris deum
Gentes per omnes clara, & inuidiæ capax.
Nunc puluis altus, ſtrata ſunt flamma omnia,
Supereſtq; faſta ex urbe, ne tantun quidem
Quo lateat infans, quem locum fraudi legam?
EST TVmulus ingens coniugis cari ſacer
Verendus hoſti. mole quem immenſa parens
Opibuſq; magnis ſtruxit in luctus ſuos
Rex non auarus. optime credam patri.
Sudor per artus frigidus totos cadit.
Omen tremiſco miſera feralis loci.
Se. Hæc cauſa multos una ab interitu arguit
Credi periſse. uix ſpei quidquã eſt ſuper.
Graue pondus illum magna nobilitas premit.
An. Ne prodat aliquis. Se. amoue teſtes doli.
An. Si quæret hoſtis? Se. urbe in euerſa perit.
An. Quid proderit latuiſse redituro in manus?
Se. VICTOR Feroces impetus primos habet.
An. Quid quod latere ſine magno metu nequit?
Miſer

Se. Miser occupet præsidia, securus legat.
An. Quis te locus, quæ regio seducta, inuia
Tuto reponet? quis feret trepidis opem?
Quis proteget? qui semper etiam nunc tuos
Hector tuere, coniugis furtum piæ
Serua, & fideli cinere uicturum excipe.
Succede tumulo nate, quid retro fugis?
Turpesq; latebras spernis? agnosco indolem.
Pudet timere, spiritus magnos fuge,
Animosq; ueteres. sume quos casus dedit.
En intuere turba quæ simus super.
Tumulus, puer, captiua. CEDEndum est malis.
Sanctas parentis conditi sedes age.
Aude subire. fata si miseros iuuant
Habes salutem, fata si uitam negant
Habes sepulchrū. Se. claustra cōmissum tegūt.
Quem ne tuus producat in medium timor
Procul hinc recede, teq; diuersam amoue.
An. LEVIVS solet timere qui propius timet.
Sed si placet referamus hinc alio pedem.
Se. Cohibe parumper ora, questusq; opprime.
Gressus nefandus dux Cephalenum admouet.
An. Dehisce tellus. tuq; coniunx ultimo
Specu reuulsam scinde tellurem Stygis,
Sinu profundo conde depositum meum.
Adest Vlyxes, & quidem dubio gradu,
Vultuq; nectit pectore astus callidos.
Vly. Duræ minister sortis. hoc primum peto
Vt ore quamuis uerba dicantur meo
Non esse credas nostra. Graiorum omnium,

Procerumq; uox est, petere quos seras domos
Hectorea soboles prohibet. hanc fata expetunt,
Solicita Danaos pacis incertæ fides
Semper tenebit, semper a tergo timor
Respicere coget. arma nec poni sinet,
Dum Phrygibus animos natus euersis dabit
Andromacha. An. uñ augur hoc Chalcas canit?
Vly. At si taceret augur hæc Calchas, tamen
Dicebat Hector, cuius & stirpem horreo

GENEROSA in ortus semina exurgunt suos,
SIC ille magni paruus armenti comes,
Primisq; nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
QVAE tenera cæso uirga de trunco stetit.
Par ipsa matri tempore exiguo subit,
Vmbrasq; terris reddit, & cœlo nemus.
SIC male relictus igne de magno cinis
Vires resumit. EST quidem iniustus dolor
Rerum æstimator, si tamen tecum exigas
Veniam dabis, quod bella post annos decem,
Totidemq; menses iam senex miles timet.
Aliasq; clades rursus, ac nunquam bene
Troiam iacentem, magna res Danaos mouet
Futurus Hector: libera nos hoc metu.
Hæc una naues causa deductas tenet.
Hic classis hæret, ne ue crudelem putes
Quod sorte iussus Hectoris natum petam.
Petissem Orestem, patriæ quod uictor tulit.
An. Vtinam quidem esses nate materna in manu

Nossem. quis te casus ereptum mihi
Teneret, aut quæ regio, non hostilibus
Confossa telis pectus, aut uinclis manus
Secantibus præstricta. non acri latus
Vtrunq; flamma cincta, maternam fidem
Vnquam exuissem. nate quis te nunc locus
Fortuna quæ possedit? errore auio
Vagus arua lustras? uastus an patriæ uapor
Corripuit artus? sæuus, an uictor tuo
Lusit cruore? nunquid immanis feræ
Morsu peremptus pascis Idæas aues?

Vly. Simulata remoue uerba, non facile est tibi
Decipere Vlyxem, uicimus matrum dolos
Etiam dearum. cassa consilia amoue.
Vbi natus est. An. ubi Hector, ubi cũcti Phryges
Vbi Priamus, unum quæris, ego quæro omnia.

Vly. Coacta dices, sponte quod fari abnuis.

An. Tuta est. perire quæ potest, debet, cupit.

Vly. MAGnifica uerba mors prope admota excutit.

An. Si uis Vlyxe cogere Andromacham metu,
Vitam minare, iam mori uotum est mihi.

Vly. Verberibus, igne, morte, cruciatu, eloqui
Quodcunq; cælas adiget inuitam dolor.
Et pectore imo condita arcana eruet.
NECESsitas plus posse q̃ pietas solet.

An. Propone flammas, uulnera, & diras mali
Doloris artes, & famem, & sæuam sitim,
Variasq; pestes undiq;, & ferrum inditum
Visceribus ustis, carceris cæci luem,
Et quidquid audet uictor iratus tumens.

Vly. STVLTA est fides celare quod prodas statim.
Animosa nullos mater admittis metus.
Hic ipse quo nunc contumax perstas amor,
Consulere paruis liberis Danaos monet,
Post arma tam longinqua, post annos decem,
Minus timerem quos facis Calchas metus
Si mihi timerem, bella Thelemacho paras.
An. Immitti Vlyxi gaudium, ac Danais dabo,
Dandum est, fatere quos premis luctus dolor.
Gaudete Atridæ, tuqꝫ lætifica (ut soles)
Refer pelagis. Hectoris proles obit.
Vly. Et esse uerum hoc, qua probas Danais fide?
An. Ita quod minari maximum uictor potest
Contingat, & me fata maturo exitu
Faciliqꝫ soluant, ac meo condant solo.
Et patria tellus Hectorem leuiter premat.
Vt luce caruit, inter extinctos iacet.
Datusqꝫ tumulo debita exanimis tulit.
Vly. Expleta fata stirpe sublata Hectoris,
Solidamqꝫ pacem lætos ad Danaos feram.
Quid ais Vlyxe? Danaidæ credent tibi,
Tu cui? parenti? fingit an quidquam parens?
Nec abominandæ mortis auspicium pauet?
AVSPICIA metuunt qui nihil maius timent,
Fidem alligauit iureiurando suam.
Si peierat, timere quid grauius potest?
Nunc aduoca astus anime, nunc fraudes, dolos,
Et totum Vlyxem. VERITAS nunquam latet.
Scrutare matrem, mœret, illachrimat, gemit,
Sed huc, & illuc anxios gressus refert.

Missasq; uoces aure solicita excipit.
Magis hæc timet q̄ mœret, ingenio est opus.
Alios parentes alloqui in luctu decet.
Tibi gratulandum est, misera quod nato cares.
Quem mors manebat sæua. præcipitem datum
E TVRRE, lapsis sola quæ muris manet.

An. Reliquit animos, membra quatiuntur, labant.
Torpetq; uinctus frigido sanguis gelu.

Vly. En tremuit, hac hac parte quærenda est mihi,
Matrem timor detexit, iterabo metum.
Ite ite celeres, fraude materna abditum
Hostem pelasgi nominis, pestem ultimam
Vbicunq; latitat erutam in medium date.
Bene est, tenetur, perge, festina, attrahe.
Quid respicis? trepidasq;? iam certe perit.

An. Vtinam timerem, solitus ex longo est metus.
DEDISCIT animus sero quod didicit diu.

Vly. Lustrale quoniam debitum muris puer
Sacrum antecessit, nec potest uatem sequi
Meliore fato raptus, hoc Calchas ait
Modo piari posse redituras rates
Si placet undas Hectoris sparsi cinis,
Ac tumulus imo totus æquetur solo.
Nunc ille quoniam debitam effugit necem,
Erit admouenda sedibus sacris manus.

An. Quid agimus? animū distrahit geminus timor.
Hinc natus, illinc coniugis cari cinis.
Pars utra uincit? testor immites deos
Deosq; ueros, coniugis manes mei.
Non aliud Hector in meo nato mihi

Placere quam te. nunc iuuat ut possit tuos
Referre uultus, prorutus tumulo cinis
Mergetur? ossa fluctibus spargi sinam
Disiecta uastis? potius hic mortem oppetat.
Poteris nefandæ deditum mater neci
Videre? poteris celsa per fastigia
Missum rotari? potero, perpetiar, feram
Dum non meus post fata uictoris manu
Iactetur Hector. hic suam pœnam potest
Sentire, at illum fata iam in tuto locant.
Quid fluctuaris? statue quem pœnæ extrahas.
Ingrata dubitas? Hector est illic tuus.
Erras, utrinq; est Hector. hic sensus potens
Forsan futurus ultor extincti patris.
Vtriq; parci non potest, quid nam facis?
Serua e duobus anime, quem Danai timent.
Vly. Responsa peragam, funditus busta eruam.
An. Quæ uendidistis? Vly. pergã, & summo aggere
Traham sepulchra. An. cœlitum appello fidem,
Fidemq; Achillis Pyrrhe genitoris tui
Munus tuere. Vly. tumulus hic campo statim
Toto iacebit. An. fuerat hoc prorsus nefas
Danais inausum, templa uiolastis, deos
Etiam fauentes, busta transierat furor.
Resistam inermes, offeram armatis manus.
Dabit ira uires. QVALIS Argolicas ferox
Turmas Amazon strauit. AVT qualis deo
Percussa Mænas ætneo, syluas gradu
Armata thyrso terret, atq; expers sui
Vultus dedit, nec sensit, in medios ruam.

Tumuloq; cineris socia defenso cadam.
Vly. Cessatis? & uos flebilis clamor mouet?
Furorq; cassus fœminæ? iussa ocius
Peragite. An. Me me sternite hic ferro prius,
Repelle animum, rumpe fatorum moras,
Molire terras Hector, ut Vlyxem domes
Vel, umbra satis est, arma concussit manu!
Iaculatur ignes. cernitis Danai Hectorem?
An sola uideo? Vly. funditus cuncta erue.
An. Quid agis? ruina mater, & natum, & uirum,
Prosternis una, forsitan Danaos prece
Placare poteris, conditum elidet statim
Immane busti pondus, intereat miser,
Vbicunq; potius, ne pater natum obruat.
Premat q; patrem natus, ad genua occido
Supplex Vlyxe. quamq; nullius pedes
Nouere dextram, pedibus admoueo tuis,
Miserere matris, & preces placidus pias
Patiensq; recipe, quoq; te celsum altius
Superi leuarunt, mitius lapsus preme.
MISERO datur quodcunq; fortunæ datur,
Sic te reuisat coniugis sanctæ thorus.
Annosq; dum te recipit extendat suos
Laerta, sic te iuuenis excipiat tuus.
Et uota uincens uestra felici indole,
Aetate auum transcendat, ingenio patrem.
Miserere matris, unicum afflictæ mihi
Solamen hic est. Vly. exhibe natum, & roga.

ANAPESTICI.

ANDROMACHA.

h Vc e latebris procede tuis
Flebile matris furtum miseræ,
Hic puer, hic est terror Vlyxe
Mille carinis. summitte manus
Dominiq; pedes supplice dextra
Stratus adora. NEC turpe puta
Quidquid miseros fortuna iubet,
Pone ex animo reges atauos,
Magniq; senis iura per omnes
Inclyta terras, excidat Hector,
Gere captiuum positoq; genu,
Si tua non dum funera sentis,
Matris fletus imitare tuæ.
Vidit pueri regis lacrimas
Et Troia prior, paruusq; minas
Trucis Alcidæ flexit Priamus.
Ille ille ferox. cuius uastis
Viribus omnes cessere feræ.
Qui per fracto limine Ditis,
Cæcum retro patefecit iter.
Hostis parui uictus lacrimis
Suscipe dixit rector habenas,
Patrioq; sede cessus solio.
Sed sceptra fide meliore tene.
Hoc fuit illo uictore capi.
Discite mites Herculis iras,
An sola placent Herculis arma?
Iacet ante pedes non minor illo
Supplice supplex, uitamq; petit.
Regnum Troiæ quocunq; uolet
Fortuna ferat.

Trime.

Trimetri Iambici. Vlyxes. Andromacha. Astianax

Atris quidē me mœror attonitæ mouet,
m Magis Pelasgæ me tamē matres mouēt.
Quarū iste magnos crescit in luctus puer.
An. An has ruinas urbis in cinerem datas
Hic excitabit? hæ manus Troiam erigent?
Nullas habet spes Troia, si tales habet.
Non sic iacemus Troes, ut cuiquam metus
Possimus esse, spiritus genitor facit?
Sed nempe tractus ipse post Troiam pater
Posuisset animos, magna quos frangunt mala.
Si pœna petitur, quæ peti grauior potest?
Famulare collo nobili subeat iugum.
Seruire liceat, aliquis hoc regi negat?
Vly. Non hoc Vlyxes, sed negat Calchas tibi.
An. O machinator fraudis, & scelerum artifex.
Virtute cuius bellica nemo occidit.
Dolis & astu, maleficæ mentis iacent
Etiam Pelasgi. Vatem, & insontes deos
Prætendis? hoc est pectoris facinus tui
Nocturne miles, fortis in pueri necem.
Iam solus audes aliquid, & claro die.
Vly. VIRTVS Vlyxis nota Danais est satis,
Nimisq; Phrygibus, non uacat uanis diem
Conterere uerbis, anchoras classis legit.
An. Breuem moram largire, dum officium parens
Nato supremum reddo, & amplexu ultimo
Auidos dolores satio. Vly. misereri tui
Vtinam liceret. quod tamen solum licet.
Tempus, moramq; dabimus arbitrio tuo

Implere lacrimis. FLETVS Erumnas leuat.
An. O dulce pignus o decus lapsæ domus,
Summumq; Trojæ funus. o Danaum timor.
Genetricis o spes una. cui demens ego
Laudes parentis bellicas, annos aui
Medios precabar. uota destituit deus
Iliaca. non tu sceptra regali potens
Gestabis aula, iura nec populis dabis.
Victasq; gentes sub tuum mittes iugum.
Non Graia cædes terga non Pyrrhum trahes.
Non arma tenera parua tractabis manu.
Sparsasq; passim saltibus latis feras.
Audax sequeris. nec stato lustri die
Solenne referens Troici lustri sacrum.
Puer citatas nobilis turmas ages.
Non inter aras mobili uelox pede,
Reuocante flexo concitos cornu modos,
Barbarica prisco templa saltatu coles.
O morte dira tristius lethi genus.
Flebilius aliquid Hectoris magni nece
Muri uidebunt. VLy. rumpe iam fletus parens.
MAGNVS SIBI Ipsi non facit finem dolor.
An. Lacrimis Vlyxe parua quam petimus mora est.
Concede paruos, ut mea condam manu
Viuentis oculos. occidis paruus quidem,
Sed iam timendus, Troia te expectat tua.
I, uade liber, liberos Troas uide.
Asty. Miserere mater. An. quid meos retines sinus?
Manusq; matris? cassa præsidia occupas.
FREMITV Leonis qualis audito tener

Timidum iuuencus applicat matri latus.
At ille sæuus matre summota Leo,
Prædam minorem morsibus uastis premens
Frangit, uehitq; talis e nostro sinu
Te rapiet hostis, oscula, & fletus puer
Lacerosq; crines excipe, & plenus mei
Occurre patri, pauca maternæ tamen
Perfer querellæ uerba, si manes habent
Curas priores, nec perit flammis amor.
Seruire Graio pateris Andromachen iugo
Crudelis Hector: lentus, & segnis iaces.
Rediit Achilles, sume nunc iterum comas,
Et sume lacrimas, quidquid e misero uiri
Funere relictum est, sume quæ reddas tuo
Oscula parenti, matris hanc solatio
Relinque uestem, tumulus hanc tetigit meus.
Manesq; cari, quidquid hic cineris latet,
Scrutabor ore. Vly. nullus est flendi modus.
Arripite propere classis Argolicæ moram.

SAPPHICI CHORVS.

q VAE uocat sedes habitanda captas:
Thessali montes, et opaca Tempe:
An uiros tellus dare militares
Aptior Phthie: meliorq; fœtu
Fortis armentis lapidosa Thrace:
An maris uasti domitrix Iolchos:
Vrbibus centum spatiosa Crete:
Parua Cortyne: sterilisq; Trice:
An frequens rubis leuibus Methone,
Quæ sub Oetheis latebrosa siluis

Misit infestos Troiæ ruinis
Non semel arcus?
Olenos tectis habitata raris?
Virginis pleuron inimica diuæ?
An maris lati sinuosa Troezen?
Pelion regnum Prothei superbum
Tertius cœlo gradus? hic recumbens
Montis exesi spaciosus antro
Iam trucis Chiron pueri magister.
Tinnulas plectro feriente cordas,
Tunc quoq; ingentes acuebat iras
Bella canendo.
An ferax uarii labidis Carystos?
An premens litus maris inquieti
Semper Euripo properante Chalcis?
Quolibet uento faciles Echidnæ?
An carens nunquam Genoessa uento?
Quæq; formidant Borean Enispæ?
Attica pendens Peparethos ora?
An sacris gaudens tacitis Eleusis?
Nunquid Aiacis Salamina ueri?
Aut fera notam Calidona sæua?
Quasq; perfundit subiturus æquor,
Segnibus terras Titaresos undis?
Bessan, & Scarpen? Pylon an senilem?
Pharin, an Pisam Iouis, & coronis
Elida claram?
Quolibet tristis miseras procella
Mittat, & donet cuicunq; terræ.
Dum luem tantam Troiæ, atq; Achiuis

Quæ tulit Spartæ, procul absit, absit
Argos, & sæui Pelopis Mycenæ.
Neritos parua breuior Zacyntho,
Et nocens saxis Ithace dolosis.
Quod manet fatum, dominusq; quis te,
Aut quibus terris Hecubæ uidendam
Ducet? in cuius moriere regno?

ACTVS QVARTVS. Trimetri Iambici.

HELENA. ANDROMACha. HECVBA.

Vtcunq; hyemem funestus, illetabilis
Lamenta, cædes, sanguine, gemitus habet.
Est auspice Helena dignus euersis quoq;
Nocere cogor phrygibus, ego Pyrrhi thoros
Narrare falsos iubeor, ego cultus dare
Habitusq; Graios, arte capietur mea
Meaq; fraude concidet Paridis soror.
Fidetur ipsi leuius hoc equidem reor.
Optanda mors est, sine metu mortis mori
Quid iussa cessas agere? AD AVthorem redit
Sceleris coacti culpa. Dardaniæ domus
Generosa uirgo, melior afflictus deus,
Respicere cœpit. teq; felici parat
Dotare thalamo. tale coniugium tibi
Non ipsa sospes Troia, non Priamus daret.
Nam te Pelasgæ maximum gentis decus,
Ad sancta lecti iura legittimi petit.
Cui regna campi lata Thessalici iacent.
Te magna Tethys, teq; tot pelagi deæ,
Placidumq; numen æquoris tumidi Thetis
Suam uocabunt. te datam Pyrrho socer

Peleus nurum uocabit, et nereus Nurum.
Depone cultus squalidos, festos cape.
Dedisce captam, deprime horrentes comas,
Crinemq; docta patere distingui manu.
Hic forsitan te casus excelso magis
Solio reponet. profuit multis capi.

An. Hoc deerat unum Phrygibus euersis malum
Gaudere, flagrant strata passim pergama.
O coniugale tempus. an quisquam audeat
Negare? quisquam dubius ad thalamos eat
Quos Helena suadet? pestis, exitium, lues
Vtriusq; populi. cernis hos tumulos ducum?
Et nuda totis ossa, quæ passim iacent
Inhumata campis? hæc Hymen sparsit tuus.
Tibi fluxit Asiæ, fluxit Europæ cruor.
Cum dimicantes læta prospiceres uiros
Incerta uotis, perge, thalamos appara.
Tædis quid opus est? quid ue solenni face?
Quid igne? thalamis Troia prælucet nouis.
Celebrate Pyrrhi Troades connubia.
Celebrate, digni planctus, et gemitus sonent.

Hel. Ratione quamuis careat, et flecti neget
Magnus dolor, sociosq; non nunquam sui
Meroris ipsos oderit. causam tamen
Possum tueri iudice infesto meam
Grauiora passa, luget Andromacha Hectorem.
Et Hecuba Priamum. solus occulte Paris
Lugēdus Helenæ ē. D Vrum et inuisum et graue ē
Seruitia ferre. patior hoc olim iugum
Annis decem captiua. prostratum Ilium est,

Versi penates. PERDERE EST patriã graue,
Grauius timere, uos leuat tanti mali
Comitatus, in me uictus, & uictor furit.
Quam quisq; famulam traheret, incerto diu
Casu pependit. me meus traxit statim
Sine sorte dominus, causa bellorum fui
Tantæq; Teucris cladis, hoc uerum puta.
Spartana puppis uestra si secuit freta.
Sin rapta Phrygiis præda remigibus fui.
Deditq; donum iudici uictrix dea.
Ignosce Paridi, iudicem iratum puta,
Habitura causa est, ista Menelaum manent
Arbitria, nunc hanc luctibus paulum tuis
Andromacha omissis flecte, uix lacrimas queo
An. Retinere quantũ est Helena qđ lachrimat malũ?
Cur lachrymat autem? fare quos Ithacus dolos,
Quæ scelera nectat, utrum ab Idæis iugis
Iactanda uirgo est? arcis an celsæ edito
Mittenda saxo? num per has uastum in mare
Voluenda rupes? latere quas scisso leuat
Altum uadosos Sigeon spectans sinus,
Dic, fare quidquid subdolo uultu tegis.
Leuiora mala sunt cuncta, quam Priami gener
Hecubæq; Pyrrhus. fare quam pœnã pares,
Exprome etiamnum, hoc deme nostris cladibus
Falli, paratas perpeti mortem uides.
He. Vtinam iuberet me quoq; interpres deum
Abrumpere ense lucis inuisæ moras,
Vel Achillis ante busta furibunda manu
Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua

Polyxene miserandæ, quam tradi sibi,
Cineremq; Achilles ante mactari suum,
Campo maritus ut sit Elysio iubet.
An. Vide ut animus ingens lætus audierit necem,
Cultus decoros regiæ uestis petit,
Et admoueri crinibus patitur manum,
Mortem putabat illud, hoc thalamos putat.
At misera luctu mater audito stupet,
Labefacta mens succubuit, assurge, alleua
Animum, & cadentem misera firma spiritum,
Quam tenuis anima uinculo pendet leui.
Minimū est quod Hecubam facere felicē potest.
Spirat, reuixit, prima mors miseros fugit.
Hec. Adhuc Achilles uiuit in pœnas phrygū,
Adhuc rebellat. O MAnum Paridis leuem.
Cinis ipse nostrum sanguinem, ac tumulus sitit.
Modo turba felix latera cingebat mea
Lassabar in tot oscula, & in totum gregem
Diuidere matrem, sola nunc hæc est super
Votum comes, leuamen afflictæ quies,
Hæc totus Hecubæ fœtus, hac sola uocor
Iam uoce mater, dura, & infelix age,
Elabere anima, denicq; hoc unum mihi
Remitte funus, irrigat fletus genas,
Imberq; uicto subitus e uultu cadit.
Lætare, gaude nata, quam uellet tuos
Cassandra thalamos, uellet Andromacha tuos.
An. Nos Hecuba, nos nos Hecuba lugendæ sumus.
Quas mota classis huc, & huc sparsas feret
Hanc cara tellus sedibus patriis teget.

Hel. Magis inuidebis si tuam sortem scias.
An. An aliqua pœnæ pars meæ ignota est mihi?
Hel. Versata dominos urna captiuis dedit,
Cui famula tradar, ede, quem dominũ uoco?
Hel. Te sorte prima Scyrius iuuenis tulit.
An. Cassandra felix, quam furor sorte eximit.
Phœbusq;. Hel. regũ hac maximus rector tenet.
Hec. Est ne aliquis Hecubam qui suam dici uelit?
Hel. Ithaco obtigisti præda nolenti breuis.
Hec. Quis tam impotẽs, ac durus, & iniquæ ferus
Sortitor urnæ regibus reges dedit?
Quis tam sinister diuidit captas deus?
Quis arbiter crudelis, & miseris grauis
Eligere dominos nescit? & sæua manu
Dat iniqua miseris fata? quis matrem Hectoris
Armis Achillis miscet? ad Vlyxem uocor
Nunc uicta, nunc captiua, nunc cunctis mihi
Obsessa uideor cladibus. domini pudet
Non seruitutis. Hectoris spoliũ feret
Qui tulit Achillis, sterilis, & sæuis fretis
Inclusa tellus num capit tumulos meos?
Duc duc Vlyxe, nil moror, dominum sequor,
Me mea sequentur fata. non pelago quies
Tranquilla ueniat. sæuiat uentis mare,
Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala
Dumq; ista ueniet, interim hæc pœna in loco est.
Sortem occupaui, præmium eripuit mihi.
Sed incitato Pyrrhus accurrit gradu.
Vultuq; toruo, Pyrrhe quid cessas? age
Reclude ferro pectus, & Achillis tui

Coniunge soceros, perge mactator senum.
Et hic decet te sanguis, abreptam trahit.
Maculate superos cæde funesta deos,
Maculate Manes. quid precer uobis? precor
His digna sacris æquora, hoc classi accidat
Toti Pelasgæ, ratibus hoc mille accidat,
Meæ præcabor cum uehar quidquid rati.

SAPPHICI. CHORVS.

Vlce mœrere populo dolentum
d Dulce lamentis resonare gentes,
Lentius fluctus, lachrymæq; mordent,
Turba quas fletu simili frequentat,
Semper ha semper.
Dolor, & magnus gaudet in multos
Sua fata mitti, seq; non solum
Placuisse pœnæ.
FERRE QVAM SORTEM patiũtur oẽs
Nemo recusat.
Nemo se credit miserum, licet sit.
Tolle felices, remoueto multo
Diuites auro, remoueto centum
Rura qui scindant opulenta bobus,
Pauperi surgent animi iacentes.
EST MISER NEMO NISI COMparatus
Dulce in immensis posito ruinis,
Neminem lætos habuisse uultus.
Ille deplorat, queriturq; fatum,
Qui secans fluctum rate singulari
Nudus in portus cecidit petitos.
Aequior casum tulit, & procellas,
Mille qui ponto pariter carinas

Obrui uidit, tabulaq; litus
Naufraga spargi, mare cum coactis
Fluctibus Chorus prohibet reuerti.
Questus est Hellem cecidisse Phryxus,
Cum gregis ductor radiante uillo,
Aureo, fratrem simul, & sororem
Sustulit tergo, medioq; iactum
Fecit in ponto. tenuit querellas
Et uir, & Pyrrha mare cum uiderent,
Et nihil præter mare cum uiderent
Vnici terris homines relicti.
Soluet hunc questum, lachrymasq; nostras
Sparget huc, illuc agitata classis.
Et tuba iussi dare uela nautæ,
Cum semel uentis properante remo
Prenderint altum, fugientq; litus.
Quis status mentis miseris, ubi omnis
Terra decrescet, pelagusq; crescet?
Celsa cum longe latitabit Ide?
Tum puer matri, genetrixq; nato
Troia qua iacet regione monstrans
Dicet, & longe digito notabit.
Ilium est illic, ubi fumus alte
Serpit in cœlum, nebulæq; turpes,
Troes hoc signo patriam uidebunt.

ACTVS QVINTVS. Trimetri Iambici.

NVNCIus. ANDROMAcha. HECVba.

Dura fata, sæua, miseranda, horrida,
Quod tã ferũ, tam triste, bisquinis scelus
Mars uidit annis? qđ prius referẽs gemã?

Tuos ne potius an tuos luctus anus?

Hec. Quoscunq; luctus fleueris, flebis meos,
Sua quenq; tantum, me omnium clades premit.
Mihi cũcta pereũt, quisqs est, Hecubæ est miser.

Nun. Mactata uirgo est, missus e muris puer.
Sed uterq; lethum mente generosa tulit.

An. Expone seriem cædis, & duplex nefas
Prosequere, gaudet animus erumnas meus
Tractare totas, ede, & enarra omnia.

Nun. EST VNA Magna Turris e Troia super
Assueta Priamo, cuius e fastigio
Summisq; pinnis, arbiter belli sedens
Regebat acies. turre in hac blando sinu
Fouens nepotem, cum metu uersos graui
Danaos fugaret Hector. & ferro, & face,
Paterna puero bella monstrabat senex.
Hæc nota quondam turris & muri decus.
Nunc sæua cautes, undiq; affusa ducum
Plebisq; turba cingitur, totum coit,
Ratibus relictis uulgus, his collis procul
Aciem patenti liberam præbet loco.
His alta rupes, cuius e cacumine
Erecta summos turba librauit pedes.
Hunc pinus, illum laurus, hunc fagus tegit.
Et tota populo silua suspenso tremit
Extrema montis illæ prærupti petit.
Semiusta at ille tecta, uel saxum imminens
Muri cadentis pressit. atq; aliquis (nefas)
Tumulo ferus spectator Hectoreo sedet.
Per spatia late plena sublimi gradu
Incedit Ithacus, paruulum dextra trahens

Priami nepotem. haud gradu segni puer
Ad alta pergit mœnia, ut summa stetit
Pro turre. uultus huc, & huc acres tulit
Intrepidus animo. QVALIS Ingentis feræ
Paruus, tenerq; fœtus, & non dum potens
Sæuire dente, iam tamen tollit minas,
Morsusq; inanes tentat, atq; animus tumet
Sic ille dextra prensus hostili puer
Ferox, superbe mouerat uulgum, ac duces,
Ipsumq; Vlyxem. non flet, e turba omnium
Qui fletur. ac dum uerba fatidici, & preces
Concipit Vlyxes Vatis, & sæuos ciet
Ad sacra superos, sponte dissiluit sua
In media Priami regna.
An. Quis Colchus hæc, quis sedis incertæ Scytha
Commisit? aut quæ Caspium tangens mare
Gens iuris expers ausa? non Busiridis
Puerilis aras sanguis aspersit feri
Nec parua gregibus membra Diomedes suis
Epulanda posuit. quis tuos artus teget?
Tumuloq; tradet? Nun. quos enim præceps locus
Reliquit artus? ossa disiecta, graui
Elisa casu, signa clari corporis
Et ora, & illas nobilis patris notas
Confudit imam pondus ad terram datum.
Soluta ceruix, silicis incursu caput
Ruptum cerebro penitus expresso, iacet
Deforme corpus. An. Hic quoq; est similis patri.
Nun. Præceps ut altis cecidit e muris puer
Fleuitq; Achiuum turba quod fecit nefas.
Idem ille populus aliud ad facinus redit,

Tumulumq; Achillis, huius extremum latus
Rhœthæa leni uerberant fluctu uada.
Aduersa cingit campus, & cliuo leui
Erecta medium uallis includens locum,
Crescit theatri more. concursus frequens
Impleuit omne litus. hi classis moras
Hac morte solui rentur, hi stirpem hostium
Gaudent recidi. magna pars uulgi leuis
Odit scelus, spectatq;. nec Troes minus
Suum frequentant funus. & pauidi metu
Partem ruentis, ultimam Troiæ uident.
Cum subito thalami more præcedunt faces.
It pronuba illi Tyndaris mœstum caput
Demissa. tali nubat Hermione face
Phryges precantur, sic uiro turpis suo
Reddatur Helena. terror attonitos mouet
Vtrosq; populos, ipsa deiectos gerit
Vultus pudore. sed tamen fulgent genæ,
Magisq; solito splendet extremus decor.
Vt esse Phœbi dulcius lumen solet
Iam iam cadentis, astra cum repetunt uices,
Premiturq; dubius nocte uicina dies.

Stupet omne uulgus, & fere cũcti magis
Periture laudant. hos mouet formæ decus,
Hos mollis ætas. hos uagæ rerum uices.
Mouet animus omnes fortis, & letho obuius
Pyrrhum antecedit. omniũ mentes tremunt,
Miserentur, ac mirantur, ut primum ardui
Sublime montis tetigit, atq; alte editus
Iuuenis paterni uertice in busti stetit.
Audax uirago non tulit retro gradum,

Conuersa ad ictum stat, truci uultu ferox.
Tam fortis animus omnium mentes ferit.
Nouumq; mostrum est, Pyrrhus ad cæde piger.
Vt dextra ferrum penitus exacta abdidit.
Subitus recepta morte prorupit cruor
Per uulnus ingens. nec tamẽ moriens adhuc
Deponit animos, cecidit ut Achilli grauem
Factura terram, prona, & irato impetu.
Vterq; fleuit cœtus, & timidum Phryges
Misere gemitum, clarius uictor gemit.
Hic ordo sacri, non stetit fusus cruor,
Humo nec summa fluxit, abduxit statim
Sæuusq; totum sanguinẽ tumulus bibit.
Hec. Ite ite Danai, petite iam tuti domos
Optata uelis maria diffusis secet
Secura classis, concidit uirgo ac puer.
Bellum peractum est. quo meas lacrimas feram?
Vbi hanc anilis expuam lethi moram?
Natam an nepotem? coniugem, an patriã fleam?
An omnia? an me? sola mors uotum meum
Infantibus uiolenta uirginibus uenis.
Vbicũq; properas sæua, me solam times.
Vitasq; gladios inter, ac tela, & faces.
Quæsita tota nocte cupientem fugis.
Non hostis, aut ruina, non ignis meos
Absumpsit artus, quã prope a Priamo stetit?
Nun. Repetite celeri maria captiuæ gradu
Iam uela puppis laxat, & classis mouet.

FINIS.

Impressum Viennæ Pannonię per Hieronymũ Vietorẽ, & Ioannẽ Singreniũ. Die.xxv.Maij. Anno.M.D.XIII.

